

PÄÄKIRJOITUS

Testaamiselle perustuva koulupolitiikka arvostelun kohteena

Jukka Rantala

Suomessa paistattelemme Pisa-tulosten valossa. Saamme niistä tukea näkemykselle, ettei kouluamme ole syytä muuttaa. Miten mahtaisimme toimia, jos kansainväliset koulusaavutusmittaukset kerta toisen jälkeen osoittaisivat maamme nuorison jäävän jälkeen muiden maiden nuorista? Yrittäisimme varmaan saada aikaan muutosta nopeasti ja löytää parhaiten toimivia käytänteitä sovellettavaksi maanlaajuisesti. Yhdysvallat on tässä tilanteessa. Diane Ravitch käsittelee Yhdysvaltojen koululaitoksen kriisiä ja sen hoitokeinoja uudessa kirjassaan *The Death and Life of the Great American School System – How Testing and Choice are Undermining Education*, joka puhuttelee suomalaista lukijaa muutenkin kuin vain niissä kohdin, joissa Suomea kuvataan koulutuksen mallimaana. Suomalainen lukija voi huokaista helpotuksesta huomatessaan koulupäättäjiemme ratkaisseen asiat toisin kuin Yhdysvalloissa. Kirja herättelee kuitenkin myös huomaamaan, miten alttiita olemme uskomaan tutkijoiden lupaamien koulutusinnovaatioiden voimaan.

Diane Ravitch toimii tutkimusprofessorina New Yorkin yliopistossa. Hän oli 1990-luvulla sekä George H. W. Bushin että Bill Clintonin hallinnossa tuomassa kansallista arviointijärjestelmää kouluihin mutta nähtyään vaikutukset menetti myöhemmin uskonsa siihen. Kirjassa Ravitch kuvailee omaa takinkääntöään ja analysoi asioita, jotka saivat hänet muuttamaan kantansa. Hän käsittelee myös tuoreimpia, George W. Bushin ja Barack Obaman kauden ratkaisuja ja osoittaa, ettei hallinnon vaihtuminen ole muuttanut koulutuspoliittisia ratkaisuja.

Ravitch kuvailee aluksi poliittisten päätöksentekijöiden tapaa romuttaa pedagogien suunnittelemaa koulu-uudistuksia. Hän käsittelee 1990-luvun pyrkimystä luoda kansalliset perusteet (*National Standards*), joiden tavoitteena oli ohjata opetusta yli osavaltiorajojen. Kansallisten perusteiden luominen kumpusi 1980-luvun *A Nation at Risk* -raportista, joka osoitti Yhdysvaltojen koulutuksen jyrkän alamäen. Kaikille yhteisten tavoitteiden politiikka kaatui kuitenkin poliitikkojen vastustukseen. Taustalla olivat erilaiset näkemykset joidenkin oppiaineiden – muun muassa historian – opetuksen suunnasta mutta myös keskusjohtoisen koulutuspolitiikan vastustus. Kansallisten tavoitteiden kaataminen johti sekaannuksen aikaan, siksi monissa osavaltioissa opetussuunnitelmatyö jäi puolitiehen. Kun opetuksen tavoitteita ei määritelty riittävän tarkasti, testaaminen nousi koulutusta ohjailevaksi tekijäksi.

Huoli yhdysvaltalaisnuorison osaamisesta johti 2000-luvun alussa *No Child Left Behind* -ohjelmaan, jossa kiinnitettiin erityinen huomio koululaisten matematiikan osaamisen ja lukutaidon kohottamiseen. Tuloksia odotettiin varsin nopeasti, ja testitulokset nousivat merkittävimiksi muutoksen indikaattoreiksi. Kun oppilaiden tuloksissa ilmeni jossain nousua, siihen johtaneita toimintatapoja alettiin matkia muualla. Ravitch kuvaa tätä proses-

sia käyttämällä esimerkkeinä New Yorkin yhden koulupiirin nousemista uudenlaisen koulupolitiikan suunnannäyttäjäksi ja siellä tehtyjen ratkaisujen matkimista San Diegossa. Esimerkkitapauksissa muutos saatiin aikaan radikaaleilla toimenpiteillä. Opettajien ja rehtoreiden piti omaksua uuden koulupolitiikan johdon pedagogiset ratkaisut. Ne, jotka eivät siihen kyenneet, saivat etsiä itselleen uuden työpaikan. Esimerkiksi San Diegossa yhdeksän kymmenestä rehtorista ja kaksi kolmesta opettajasta vaihtui vuosien 1998 ja 2005 välillä.

Ravitch kuvaa, miten hallinto antoi täyden tukensa uudistajille ja salli opettajaliittojen ajamisen ahtaalle. Opettajat pääsääntöisesti vastustivat menettelytapoja, joilla *No Child Left Behind* -kampanjaa toteutettiin. Muutoksia yritettiin saada aikaan keskittämällä opetus matematiikan ja lukutaidon kehittämiseen, vähentämällä muiden oppiaineiden opetusta sekä pidentämällä koulupäiviä ja lukuvuotta. Opettajat myös vastustivat ymmärtämiseen tähtäävän opetuksen vaihtamisesta testimenestyksen tavoitteluun. Opettajat ja rehtorit lähtivät kuitenkin tähän mukaan, koska heidän palkkansa ja työpaikkansa säilyttäminen riippuivat testituloksista.

Tutkijoiden suhtautumista Ravitch arvostelee vahvasti. Hän kuvailee tutkijoiden intoa pyrkiä löytämään tuloksellisia koulutuspoliittisia innovaatioita ja innokkuuden kielteistä vaikutusta näiden objektiivisuuteen. Ravitch vihjaa, että tutkijoiden halu löytää toimivia koulu-uudistuksia esti näitä selvittämästä muutoksen kaikkia syitä. Esimerkiksi New Yorkin koulupiiri 2:n ihme selittyi enemmän alueen sosiaalisella rakenteella kuin pedagogisilla ratkaisuilla, mutta tutkijat eivät aluksi kiinnittäneet siihen riittävästi huomiota.

Ravitch keskittyy tarkastelemaan arviointijohtaisen koulutuspolitiikan ongelmia. Suurimpana haittana Yhdysvalloissa harjoitetusta politiikasta on ollut tavoiteorientoituneen opetuksen vaihtuminen monivalintatestien vastausstrategioihin suuntautuneeksi opetuksiksi. Lisäksi hyvän osaamisen tasoa on helpotettu, kun koulupäätäjät ovat yrittäneet osoittaa oman alueensa kouluissa tapahtuneen myönteistä kehitystä. Tulosten manipulointia on voinut tapahtua, koska yhdenmukaistettua arviointia ei ole saatu aikaiseksi. Ravitch kantaa myös huolta yleissivistävän opetuksen osuuden heikentymisestä, kun matematiikka ja lukutaito on nostettu testaamisen keskiöön. Hänen mukaansa opettajien työmoraali on laskenut ja virkasuoja heikentynyt. Yhdysvalloissa onkin hänen mukaansa jouduttu ojasta allikkoon.

Yhdysvalloissa puhutaan koulutuksen tason yleisestä laskusta. Koulunsa päättävillä on niin heikot valmiudet, että työnantajien on täytynyt panostaa entistä enemmän uusien työntekijöiden kouluttamiseen. Korkeakoulujen on täytynyt järjestää jopa kolmasosalle uusista opiskelijoista valmennusta, jolla nämä on saatettu korkeakouluopintojen aloitustasolle. Richard Arumnin ja Josipa Roksan *Academically Adrift* -teos (2011) lisäksi osoittaa, että sama koulutuksen polkumyynti, mikä on käynnissä toisella asteella jatkuu myös korkeakoulussa. Opiskelijoiden asiakkuuskulttuuri ja opettajien akateeminen kilvoittelu näkyy näiden ryhmien välisenä sanattomana "minä jätän sinut rauhaan, jos sinä jätät minut rauhaan" -sopimuksena, jonka turvin yliopisto-opettajat voivat keskittyä oman tiedeuransa rakentamiseen ja opiskelijat sosiaaliseen elämään ja työntekoon. *Academically Adrift* -teos antaa viitteitä siitä, mihin meilläkin ollaan vaarassa ajautua.

Palaan takaisin Diana Ravitchin ajatuksiin. Ravitchilla on tarjota omat lääkkeensä tilanteen korjaamiseksi. Hänen mukaansa pysyvimmät muutokset saa aikaan laatimalla perustellun opetussuunnitelman ja opettamalla sen mukaisesti. Tällä Ravitch viittaa ajatukseen kansallisten tavoitteiden elvyttämisestä. Valta koulutuksen organisoimisessa pitäisi hänen mukaansa palautta poliitikoilta pedagogeille. Ravitchin lääkkeisiin kuuluvat myös lähikoulujen turvaaminen ja opettajapätevyyksistä kiinni pitäminen, jotka ovat nykyisen politiikan aikana joutuneet romukoppaan. Sosiaalisesti vaikeiden alueiden kouluille pitäisi lisäksi antaa muita enemmän resursseja, ja opetuksen pitäisi olla yleissivistävää. Suomalaiselle

lukijalle rohdot kuulostavat tutuilta.

Ravitchin kirja vahvistaa näkemystä, että Suomessa on tehty oikeita ratkaisuja. Kirjan ehdoton ansio on ilmiöiden tarkasteleminen paikallistasolla, koska näin lukija pystyy näkemään koulutuspoliittisten ratkaisujen käytännön heijastukset. Toisaalta Yhdysvalloissa on osavaltioita, joissa koululaitos toimii esimerkillisesti, kuten Richard Wilkinson ja Kate Pickett ovat osoittaneet hiljattain suomennetussa tasa-arvoa ja hyvinvointia peilaavassa teoksessaan. Yhdysvaltojen koululaitoksen muuttamista voisikin verrata ajatukseen, että koko Euroopan unionin koulutus yritettäisiin nostaa Suomen tasolle.

Ravitchin kirja jakaa varmasti suomalaisten lukijoiden mielipiteet. Osalle lukijoista kirja toimii varoituksena arviointikulttuurin ylivallassa koulutuksessa. Se herättää lukijan myös pohtimaan muutamaa tiedonaloihin kohdistuvan Pisa-arvioinnin heikkouksia ja perusopetuksen päättövaiheeseen kaavailtujen, koko ikäluokan kattavien arviointien mielekkyyttä.

* * * *

Tässä numerossa Lauri Kemppinen käsittelee Rauman seminaarissa tapahtunutta kiusaamistaapausta. Näinä aikoina puhutaan paljon kiusaamisesta niin kouluissa kuin työpaikoilla mutta vähemmän siitä, miten kiusaaminen dokumentoidaan. Yleensä kiusaamistaapausten selvittelyissä ajaututaan "sana sanaa vastaan" -tilanteisiin. Kemppinen kuitenkin kaivaa historiallisesta dokumenttimateriaalista kiusaamisen ilmentymiä. Hän tuo esille seminaarikoulutuksesta vähemmän tunnettuja puolia, ja historiallisesta aineistosta huolimatta artikkelissa onkin hyvin ajankohtainen sanoma.

Syyskuussa ilmestyy *Kasvatus & Ajan* historiatietoisuutta ja joulukuussa uskontoa ja kasvatusta käsittelevät teemanumerot. Niihin artikkelit on jo valittu. Seuraava lehden tavalinen numero ilmestyy vuoden 2012 puolella. Toivottavasti kesä kypsyttää monia artikkelideoita kyseiseen lehteen. Leppoisaa kesää!

Lähteet

- Arum, Richard & Roksa, Josipa 2011. *Academically Adrift. Limited Learning on College Campuses*. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Ravitch, Diane 2010. *The Death and Life of the Great American School System. How Testing and Choice are Undermining Education*. New York: Basic Books.
- Wilkinson, Richard & Pickett, Kate 2011. *Tasa-arvo ja hyvinvointi. Miksi tasa-arvo on hyväksi kaikille?* Helsinki: HS-kirjat.

Jukka Rantala työskentelee historiallis-yhteiskuntatiedollisen kasvatuksen professorina Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksella.